بەش/ کوردی

کۆلێژ/ پەروەردەی بنەڕەتی

زانکۆ / سەلاحەددین

بابەت/ ڕەخنەی تیۆری

کۆرسبووک

ناوی مامۆستا/ پ.ی.د.کارزان محسن قادر

ساڵی خوێندن : ٢٠٢٠ ـ ٢٠٢١

کۆرسبووک
Course Book

1. ناوی کۆرس	ساڵانە

2.ناوی‌مامۆستای بەرپرس	
3. بەش / کۆلێژ	**کۆلێژی پەروەردەی بنەڕەتی/ بەشی کوردی**
4. پەیوەندی	**ئیمێل : _** karzan.qader@su.edu.krd **ژمارەی تەلەفۆن : ٠٧٥٠٩٧٥١٦١٦**
5. یەکەی خوێندن (بەسەعات)لە هەفتەیەک	دوو کاتژمێری تیۆریی ، ئەم بابەتە پەیوەندی بەلایەنی پراکتیکیەوە نییە ، چونکە لە پۆلی چوارەمدا بابەتەکە گۆڕانی بەسەرداد‌ێت و لە ڕەخنەی تیۆرییەوە دەبێتە ڕەخنەی پراکتیکی .
6. ژمارەی کارکردن	**لە هەفتەیەك یەك ڕۆژ :** دووشەممە پۆلی سێیەمی گرووپی (A) ، تەنیا دوو کاتژمێری تیۆریی ، لە کاتژمێر (8:30) بۆ (10:30) . لەهەمان ڕۆژدا ، پۆلی سێیەمی گرووپی (B) ، تەنیا دوو کاتژمێری تیۆریی ، لە کاتژمێر (11:00) بۆ (01:00) .
7. کۆدی کۆرس	

8. پرۆفایەلی مامۆستا

ژیـاننامە

ناوی چواری : کارزان محسن قادر علي	
ڕەگەز : نێر	جۆری خوێن : O^+
نەتەوە : کورد	ئایین : ئیسلام
باری خێزانی : خێزاندار	ژمارەی منداڵ 2:
شوێنی نیشتەجێ بوون : هەولێر	گەڕەك : خانزادی نوێ
ژمارەی گەڕەك : 328	ژمارەی کۆڵان : 10
ژمارەی خانوو : 222 /1 /206	مۆبایل : ٠٧٥٠٩٧٥١٦١٦
شوێنی کارکردن : زانکۆی سەلاحەددین	کۆلێژ : پەروەردەی بنەڕەتی
بەش : کوردی	کاتی دەوامکردن : بەیانیان
بڕوانامە : دکتۆرا	پلەی زانستی : پرۆفیسۆری یاریدەدەر
پسپۆری گشتی : ئەدەبی کوردی	پسپۆری ورد : ئەدەبی هاوچەرخ ، ڕەخنەی

	ئەدەبی
ساڵانی خزمەتکردن 18:	ژمارەی توێژینەوەی زانستی : ١٤
ژمارەی ناسنامەی شارستانی : 00125920	شوێنی دەرچوون : هەولێر
ژمارەی ڕەگەزنامە : 308291	شوێنی دەرچوون: هەولێر
ژمارەی پاسەپۆرت : 23435	شوێنی دەرچوون: هەولێر
ژمارەی کۆبوونی خۆراك : 7110967	ژمارەی ناوەندی خۆراك : 202
ئیمێل: karzan.qader@su.edu.krd	

9. وشە سەرەکیەکان	- قووڵکردنەوەی بوار و کایە و زەمینەی (ڕەخنە و ڕەخنەسازی) بەشێوەیەکی گشتی ، وردبوونەوە و تێڕامان لە ڕەخنە و ڕەخنەسازیی کایەی ئەدەبی ، ئاشکرایە ڕێگە و تێگەی (ڕەخنە و رەخنەسازی) پاشخانێکی فەلسەفی هەیە ، مەبەستمانە بڵێین : هیچ تێکست و کایە و بوارێکی ژین و ژیان نییە ڕەخنەئامێز نەبێت و ڕەخنە لەخۆ نەگرێت و ڕەخنە بۆ خۆی کەمەندکێش نەکات ، بێگومان ئەمەش یەکێکە لە ئەستووندەگە سەرەکییەکانی پێشکەوتنی ئەدەبی و هزریی و زانستی و مرۆڤایەتی ، بەو واتایەی بواری کایەی ڕەخنە و ڕەخنەسازی دەتوانێت زەمینەیەکی لەبارو

گونجاو بسازێنێت بۆچوونە نێو دەروازەی گۆڕانکاری و بوژاندنەوە و بەردەوامی و نوێسازی . - چەسپاندنی چەمکی (تیۆریی) ، ئاشکرایە بوار و زانستەکان لەچوارچێوەی ژیانی مرۆڤدا بەشێکیان بە (تیۆر) دەرپڕاون و ، بەشێکی تریان بە (پراکتیك) ، بێگومان ڕێژە و ئاستی بەرز و نزمی لایەنی تیۆری پراکتیکی چەسپاونییە و ، لە زانستێکەوە بۆ زانستێکی تر ڕێژەو ئاستەکەی دەگۆڕێت . ئەوەی پەیوەستە بە ئەدەبناسییەوە لایەنی (تیۆری) بەشێکی فراوانی ئەم بوار و کایە دەگرێتەوە ، بەتایبەتیش (ڕەخنە تیۆرییەکان) لە دووتوێی ئەدەبناسییدا پشکی شێریان بەردەکەوێت ، چونکە باس لە ڕەخنەی تیۆری دەکرێت دیرۆکێکی دوورو درێژ بوونی خۆی دەسەلمێنێت ، بە چەشنێك ڕەگوریشەی ڕەخنەی تیۆریی بۆ سەردەمی گریکەکان دەگەڕێتەوە واتە نزیکەی (2500 ساڵ) بەر لە ئەمڕۆ . بەڵام ئەوەی پێویستە جەختی لێبکەینەوە ئەوەیە ئەم (60 بۆ 70) ساڵەی دوایی لە سەدەی بیستەمدا و بەشێکی لە سەدەی بیست و یەکەمیشدا بە چەرخی زێڕینی ڕەخنەی تیۆریی دادەنرێت کە ژمارەیەك زاراوە و چەمك و تیۆر و میتۆد و ڕێباز و قوتابخانەی ڕەخنەی ئەدەبی دێنەکایەوە ، کە بێگومان هێندەی تر بوار و کایەی ئەدەبناسی بەرفراوان و قووڵتر دەکەنەوە و ، ڕەوت و ئاراستەی (ڕەخنە و ڕەخنەسازی) فرە جۆر و فرە ڕەهەند دەبێت .	

10. ناوەرۆكی گشتی كۆرس:

- ئاڕاستەی سەرەكی ڕەخنە لەو پنتەوە دەست پێدەكات كە ڕەخنەگرتن پرۆسەیەكی بەردەوامی ڕۆشنگەرییە ، كە ڕەخنەش بە ڕۆشنگەرییەوە پەیوەست دەكەین ، بێگومان یەكێك لە وزە و سەرچاوە هەرە سەرەكییەكانی ڕۆشنگەریش ناوەندی توێژینەوە و زانكۆكانن . بەو واتایەی لە چوارچێوەی زانكۆدا پرۆسەی ڕەخنە و ڕەخنەسازی دەبێتە هۆكارێك بۆ مانەوە و بەزیندوو ڕاگرتنی تاك ، جوڵە خستنە نێو سەر لەبەری كایەكانی ترەوە .

- ئاشكرایە كە لەم چوارچێوەیەدا باس لە پرۆسەی ڕەخنە و ڕەخنەسازی تیۆری ئەدەب دەكەین ، مەبەستمان لێی ڕەخنەیەكی زانستییە كە پلە و پایەكانی ئەم جۆرە ڕەخنەییە بە پاشخانی ڕۆشنبیری و فەرهەنگی و زانین دەناسرێتەوە ، لەم چوارچێوەیەدا دەبێت گەلێك لە ڕەخنە نازانستی و ناتیۆریی و بێ میتۆدەكان وەلابنێین و مامەڵەیان لەتەكدا نەكەین .

- بێگومان جیاوازی تیۆرە ڕەخنەییەكان گەلێك گۆڕان و وەرچەرخانیان بەسەر هزری ڕەخنە و ڕەخنەسازییدا هێناوە ، ئەو تیۆرە جیاواز ڕەخنەییانەش زۆربەیان لە چوارچێوەی چۆنیەتی خوێندنەوەی تێكستی ئەدەبیدا خولدەخۆنەوە لە سۆنگەی شیكردنەوە و ڕاڤەكردنی دەق و هەڵسەنگاندن و بڕیاردانی تێكستی ئەدەبیدا ، بۆیە بۆ ئەوەی خوێنەر ، مامۆستا ، قوتابی ، وەرگر ، دەسەڵات و هەژموونی بەسەر ئەدەبناسی و ڕەخنەی تیۆریدا بڕوات پێویستە پەی بە ڕاز و پەنهانی ئەو ڕەخنە تیۆرییانە بەرێت و ، لەژێر ڕۆشنایی ئەمانەدا تێكستەكان شەنوكە و بكات.

11. ئامانجەکانی کۆرس

ئامانجە گشتییەکان :

ئەوەی پەیوەست بێت بە قوتابییەوە ئەوەیە پێویستە لەڕێی مامۆستایان و وانەبێژانی ئەدەبناسییەوە فێری ئەوە ببێت تێکست و ژانرەکانی ئەدەبی هەر بۆ خوێندنەوە و ئەزبەرکردن نین ، بەڵکو پێویستە بەقووڵایی بەناخی تێکیستی ئەدەبییدا ڕۆبچێت و ، توانای ئەمەی هەبێت لەڕێگەی تیۆرێکی ڕەخنەوە ، ڕەخنەی زانستی لە تێکست بکرێت ، بێگومان ئەمەش پێویستی بە خوێندنەوە و فێربوون و ناسین و زانستی گەلێك سەرچاوەی ڕەخنەیی هەیە ، بۆئەوەی لە بواری ئەدەبناسی و بەگشتی و لەبواری ڕەخنە و ڕەخنەگری ئەسپی خۆی تاوبدات .

ئامانجە تایبەتییەکان :

لە دوو توێی ئەم ئامانجەدا پێویستە دنیا بینیمان بۆ ڕەخنە و ڕەخنەی تیۆریی فراوان بێت ، بەو مەبەستەی بتوانین خودی قوتابی بونیاد بنێین ، لە کارەکتەر و ئەکتەرێکی ڕەخنە لێگیراوەوە بۆ کارەکتەر و ئەکتەرێکی ڕەخنەگر ، ئیتر لەمە بە دواوە دەتوانێت جۆرێك لە متمانەبوون بە خود بسازێنێت و ، هەست بە بوێری خۆی بکات بۆ شەنوکەو و ڕووماڵکردن و هەڵسەنگاندن و ڕاڤەی تێکستە ئەدەبییەکان . ئاشکرایە دنیای ئەدەبناسی و تێکستە ئەدەبییەکان بۆ خۆیان کانگایەکی لە بن نەهاتوون ، بۆیە پێویستە هەوڵی دۆزینەوە و دەست نیشانکردنی ئەو قوتابییە زیرەك و بەهرەمەندانە بدرێت کە مەبەستیانە و دەیانەوێت مامەڵەیەکی دروست لەگەڵ ئەم کانگا لە بن نەهاتووەی ئەدەب و تێکستی ئەدەبییدا بکەن .

12. ئەركەكانی قوتابی - ئامادەبوونی قوتابی لە پۆلدا بە بەردەوامی . - نابێت قوتابی بیانووی جۆراوجۆر بدۆزێتەوە ، بۆ خۆ دزینەوە لە خوێندن و ڕاپەڕاندنی ئەرك و فەرمانەكانی . هەروەها بەشێوەیەكی دروست و كردەیی پابەندبێت بەپرۆسەیی خوێندن و خوێندنەوە . - جەختكردنەوە لە چالاكیەكانی پۆل ، پێویستە قوتابی وەك كەسێكی (بكەر) خۆی بنوێنێت نەوەك وەك كەسێكی (كار لەسەركراو) . - پێویستە قوتابی ئەركە زانستیەكانی جێ بەجێ بكات وەك : كورتە ڕاپۆرت و ڕاپۆرتەكان و ، بە شێوەیەكی دروستیش بەشدار و پابەندبێت بە تاقیكردنەوەكانەوە . لە پاڵ ئەمانەشدا ئاكار و ڕەوشتی قوتابی پێویستە ڕەچاو بكرێت لە چۆنیەتی مامەڵەكردنی لەگەڵ ستافی وانەبێژان و مامۆستایان و دەوروبەرەكەی .
13. ڕێگەی وانە ووتنەوە بەكارهێنانی داتاشۆ و پاوەرپۆینت و تەختە سپی، و بەكارهێنانی دەفتەر و كتێب.
14. سیستەمی هەڵسەنگاندن ئەنجامدانی دوو تاقیكردنەوە، هەر یەكەیان لەسەر بیست، واتە نمرەی كۆشش چل، و لە كۆتایی ساڵیشدا تاقیكردنەوە لەسەر شەست ئەنجام دەدرێت.

15. دەرئەنجامەکانی فێربوون

وەك چۆن تیۆر دانەر و تیۆر داڕێژەرانی ئەدەبیاتناسی هەڵگری مۆرکێکی جیهانی و گەردوونین و ، لە بواری ڕەخنە و ڕەخنەسازیدا بلیمەت و داهێنەرن ، ئەوا ئاواش قوتابی (فێرخواز) ببێتە شوێنپێ هەڵگرانی ئەوان و ، ئەویش وەکو ئەمانە لە بوارە زانستیەکەی خۆیدا کە زمان و ئەدەبی کوردییە ، خاوەنداریێتی گریمانە و تیۆرێك بکات و ، بەم هۆیەوە هزری داهێنەرانی خۆی برەو پێبدات و وەك داهێنەریك بناسرێت و ناو و ناوبانگ پەیدابکات ، چونکە ڕەخنەی تیۆریی ئەدەبی خوێندووە و دەخوێنێت ، کە لە دواجاردا دانەر و داهێنەرەکەیان بریتین لە مرۆڤەکان ، بۆیە ئەویش وەك مرۆڤێك لە چوارچێوەی ئەم گەردوونەدا لەم ئەگەر و توانا و گریمانەیە بەدەر نییە .

16. لیستی سەرچاوە

سەرچاوەکان بە زمانی کوردی و عەرەبی :

- دەروازەیەك بۆ ڕەخنەی ئەدەبی کوردی ، د . هیمداد حوسێن بەکر ، دەزگای موکریان ، هەولێر ، 2014 .

- ڕەخنەی ئەدەبی و قوتابخانەکانی ، چاڕلس برێسلر ، وەرگێڕانی : عەبدولخالق یەعقوبی ، دەزگای ئاراس ، هەولێر ، 2002 .

- دليل الناقد الأدبي ، ميجان الرويلى وسعد البازعي ، المركز الثقافي العربي ، دمشق ، سوريا ، 2000 .

- الخطاب النقدي ، صبری حافظ ، دار شرقيات ، القاهرة ، مصر ، 1999 .

- معجم المصطلحات الأدبية الحديثة ، محمد عناني ، مكتبة لبنان ، ناشرون ، لبنان ، 1998 .

- مناهج النقد الأدبي بين النظرية والتطبيق ، ديفيد ديتس ، ترجمة : محمد يوسف نجم واحسان عباس ، دار الصادر ، بيروت ، لبنان ، 2015 .

- النظرية الأدبية المعاصرة ، رامان سلدن ، ترجمة : سعيد الغانمي ، المؤسسة العربية للدراسات والنشر ، بيروت ، لبنان ، 2002 .

- النقد الأدبي الحديث قضاياه و مناهجه ، صالح هويدي ، منشورات جامعة السابع من ابريل ، ليبيا ، 1996 .

- النقد الأدبي الحديث و مدارسه الحديثة ، ستانلى هايمن ، ترجمة : احسان عباس و محمد يوسف نجم ، دار الثقافة ، بيروت ، لبنان ، 2011 .

- النقد والنقد الأدبي ، رشاد رشدي ، دار العودة ، بيروت ، لبنان ، 2010 .

ناوی مامۆستای وانەبێژ	17. بابەتەکان
	هەفتەی یەکەم سەرەتا و سەرەداوەکانی سەرهەڵدان و هاتنەکایەوەی ڕەخنەی تیۆری ئەدەبی لای گریکەکان هەفتەی دووەم وشە و زاراوە و پێناسە و چەمکی ئەدەب هەفتەی سێیەم وشە و زاراوە و پێناسە و چەمکی ڕەخنە هەفتەی چوارەم وشە و زاراوە و پێناسە و چەمکی ڕەخنەگر هەفتەی پێنجەم وشە و زاراوە و پێناسەی تیۆر بەشێوەیەکی گشتی و ڕەخنەی تیۆریی بەشێوەیەکی ورد و تایبەتمەند هەفتەی شەشە م وشە و زاراوە و پێناسە و چەمکی ئەدیب : کێیەتی ئەدیب؟ هەفتەی هەفتەم وشە و زاراوە و پێناسە و چەمکی دەقی ئەدەبی : چییەتی دەقی ئەدەبی ؟ هەفتەی هەشتەم سەرهەڵدان و هاتنەکایەوەی ڕەخنەی ئەدەبی لای ئەوروپیەکان (بەتایبەت ڕەخنەی ڕێباز و قوتابخانەی کلاسیك و ڕۆمانسیەت و ڕیالیزم) هەفتەی نۆیەم سەرهەڵدان و هاتنەکایەوەی رەخنەی ئەدەبی لای شاعیر و ئەدیبانی پێشەنگ و کۆنی عەرەب هەفتەی دەیەم سەرهەڵدان و هاتنەکایەوەی ڕەخنەی ئەدەبی لای ئێمەی کورد هەفتەی یازدەیەم چۆنیەتی پێکهاتەی سێگۆشەی (ئەدیب = دەقنووس ، دەق ، خوێنەر = وەرگر)

	هەفتەی دوازدەیەم چەند خاڵ و لایەنێکی هاوبەش و لەیەکتر جیاوازی نێوان میتۆد و تیۆرە ڕەخنە دەرەکییەکان و میتۆد و تیۆرە ڕەخنەییە ناوەکییەکان هەفتەی سێزدەیەم ڕۆڵی زمان لە چوارچێوەی دەقی ئەدەبیدا و ڕۆڵی لە چەکەرەکردن و گەشەکردنی ڕەخنەی تیۆریدا . هەفتەی چواردەیەم زاراوە و پێناسە و چەمکی شیعرییەت هەفتەی پازدەیەم شێوازناسی و رەخنەی تیۆری ئەدەبی هەفتەی شازدەیەم ڕۆڵی ڕەخنەی تیۆری ئەدەبی لە سنووربەندکردن و ئاوێتەکردنی ژانرە ئەدەبییەکان هەفتەی هەڤدەیەم تیۆر و میتۆدی ڕەخنەی مێژوویی هەفتەی هەژدەیەم تیۆر و میتۆدی ڕەخنەی سایکۆلۆژی هەفتەی نۆزدەیەم تیۆر و میتۆدی ڕەخنەی سۆسیۆلۆژی هەفتەی بیستەم شێوەخوازانی ڕووس و تیۆری ڕەخنەی ئەدەبی هەفتەی بیست و یەکەم بونیادخوازان = پێکهاتەخوازیی = بونیادگەری وەك میتۆد و تیۆرێکی ئەدەبی هەفتەی بیست و دووەم هەڵوەشاندنەوەگەرایی = هەڵوەشاندنەوەخوازیی لە چوارچێوەی تیۆری ڕەخنەی ئەدەبیدا هەفتەی بیست و سێیەم میتۆد و ڕەخنەی تیۆری ئیستاتیکای وەرگر = هەڵوێستی خوێنەر هەفتەی بیست و چوارەم تیۆری ڕەخنەی سیمیۆلۆژیا = نیشانەناسیی هەفتەی بیست و پێنجەم

	زاراوە و پێناسە و چەمکی ڕەخنەی ڕەخنە هەفتەی بیست و شەشەم تیۆری ڕەخنەی مێینەخوازی = فێمینیستی هەفتەی بیست و حەفتەم چییەتی ڕەخنەی تیۆریی ڕۆشنبیری

پرۆگرامی(ڕەخنەی تیۆری)بۆ قۆناغی (سێ یەم) ساڵی خوێندنی 2018-2017	**د . كارزان محسن قادر**
18. **بابەتی پراكتیك /** لە چوارچێوەی ئم وانانە و بابەتانەی كە پەیوەستن بە ڕەخنەی تیۆرییەوە ، وەك پێشتر ئاماژەمان پێكرد ، بوار و دەرفەت هێندە بۆ پراكتیزەكردن نارەخسێت ، چونكە لە پۆلی چوارەمدا ئەوانەی لە پۆلی سێیەمدا بە تیۆر خوێندراون ، ئیتر بە پراكتیكی دەخوێندرێن و لەسەر دەقەكان پراكتیزە دەكرێن.	

19. تاقیكردنەوەكان

لەمیانەی هەر شەش هەفتە جارێك پێویستە تاقیكردنەوە ئەنجام بدرێت ، لەپاڵ ئەمەشدا بوار و دەرفەت پرەخسێنرێت بۆ قوتابیان . وتار و كورتە ڕاپۆرت و كورتە باسەكانیان پێشكەش بكەن ، بۆ ئەم مەبەستە وەك هاندان و پێزانین و دەستخۆشییەك قوتابی سەركەوتوو بەچەند نمرەیەكی شایان و شایستە پاداشتی كار و پرۆژەكەی وەربگرێت .

20. تێبینی تر

21. پێداچوونەوەی هاوەڵ